

MINISTER ZDROWIA

MZ-MD-P-070-5326-1/AB/14

SECRETARIA T
Biura Prac Senackich
wpłynęło dn. 28.05.2014
nr 3478 podpis. Nowak

GABINET MARSZAŁKA SENATU
wpłynęło dn. 28.05.2014r
nr 2333 podpis. M. Pocię

Warszawa, 2014 -05- 27

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu RP

Szanowny Paie Marszałku!

Odpowiadając na pismo z dnia 28 kwietnia 2014 r., znak: BPS-043-53-2305/14, przy którym przekazane zostało oświadczenie złożone przez senatora Pana Jana Marię Jackowskiego wspólnie z innymi senatorami podczas 53. posiedzenia Senatu RP w dniu 24 kwietnia 2014 r., uprzejmie przekazuję następujące informacje i wyjaśnienia.

Ministerstwo Zdrowia skierowało do szpitali, w których funkcjonują oddziały ginekologiczne lub ginekologiczno-położnicze pismo z prośbą o informacje na temat liczby przypadków, w których w 2013 r. w danym podmiocie leczniczym lekarze powoływali się na tzw. „klauzulę sumienia” w odniesieniu do kobiet w ciąży w sytuacji dotyczącej:

- a) odmowy wykonania zabiegu przerwania ciąży,
- b) odmowy wystawienia skierowania na badania prenatalne.

Pismo zawierało również prośbę o wskazanie, czy w rezultacie powołania się przez lekarza na klauzulę sumienia świadczenie zostało uzyskane przez pacjentkę w tym samym podmiocie leczniczym u innego lekarza, czy też został pacjentce wskazany inny podmiot leczniczy. Należy bowiem zaznaczyć, że zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2008 r. Nr 136, poz. 857, z późn. zm.) lekarz może powstrzymać się od wykonania świadczeń zdrowotnych niezgodnych z jego sumieniem, z zastrzeżeniem art. 30 tejże ustawy, z tym że ma obowiązek wskazać realne możliwości uzyskania tego świadczenia u innego lekarza lub w podmiocie leczniczym oraz uzasadnić i odnotować ten fakt w dokumentacji medycznej. Lekarz wykonujący swój zawód na podstawie stosunku pracy lub w ramach

służby ma ponadto obowiązek uprzedniego powiadomienia na piśmie przełożonego. Przywołany powyżej art. 30 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. *o zawodach lekarza i lekarza dentysty* wskazuje, że lekarz ma obowiązek udzielać pomocy lekarskiej w każdym przypadku, gdy zwłoka w jej udzieleniu mogłaby spowodować niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia, oraz w innych przypadkach niecierpiących zwłoki.

Jednym z przypadków, w których lekarz może powstrzymać się od udzielenia świadczenia jest odmowa wykonania zabiegu przerwania ciąży. Jednocześnie, należy w tym zakresie wskazać, że zgodnie z art. 4a ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. *o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży* (Dz. U. Nr 17, poz. 78, z późn. zm.) przerwanie ciąży może być dokonane przez lekarza, w przypadku gdy:

- 1) ciąża stanowi zagrożenie dla życia lub zdrowia kobiety ciężarnej;
- 2) badania prenatalne lub inne przesłanki medyczne wskazują na duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu;
- 3) zachodzi uzasadnione podejrzenie, że ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego.

Wymieniona powyżej ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. *o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży* przewiduje ponadto, że osobom objętym ubezpieczeniem społecznym i osobom uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów do bezpłatnej opieki leczniczej przysługuje prawo do bezpłatnego przerwania ciąży w podmiotach leczniczych. Wykaz świadczeń gwarantowanych związanych z przerwaniem ciąży jest natomiast określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra z dnia 22 listopada 2013 r. *w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia szpitalnego* (Dz. U. poz. 1520).

W świetle przepisów ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. *o zawodach lekarza i lekarza dentysty* w związku z ustawą z dnia 7 stycznia 1993 r. *o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży* sposób udzielania świadczeń zdrowotnych w danym podmiocie leczniczym powinien być zorganizowany w sposób zapewniający – z jednej strony – lekarzom warunki wykonywania zawodu zgodnie z ich sumieniem, z drugiej zaś – pacjentkom niezakłócony dostęp do świadczeń zdrowotnych, do których są uprawnione.

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. *o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży* Rada Ministrów jest zobowiązana do corocznego przedstawiania do dnia 31 lipca Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej sprawozdania z jej wykonywania oraz o skutkach jej stosowania. Stąd też w celu pozyskania informacji na temat dostępności do świadczeń związanych z przerywaniem ciąży, do których pacjentki są uprawnione na mocy przytoczonych powyżej przepisów ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. *o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży*, Ministerstwo Zdrowia wystąpiło do szpitali o dane dotyczące liczby przypadków powoływania się przez lekarzy na tzw. „klauzulę sumienia” oraz sposobu realizacji świadczenia, jeżeli przypadek taki zaistniał. Jak bowiem wskazano ustawą z dnia 5 grudnia 1996 r. *o zawodach lekarza i lekarza dentysty* przewiduje, że w rozważanym przypadku lekarz ma obowiązek wskazać realne możliwości uzyskania świadczenia u innego lekarza lub w podmiocie leczniczym. Obowiązkiem lekarza jest również uzasadnić i odnotować ten fakt w dokumentacji medycznej.

Należy raz jeszcze wyraźnie podkreślić, że informacje, o które wystąpiło Ministerstwo Zdrowia, mają charakter wyłącznie ilościowy, a ich prezentacja w *Sprawozdaniu Rady Ministrów z wykonywania oraz o skutkach stosowania w roku 2013 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży* (Dz. U. Nr 17, poz. 78, z późn. zm.) zostanie dokonana w sposób ogólny, uniemożliwiający naruszenie praw lekarzy, czy też jakkolwiek – nawet pośrednią – identyfikację ich danych osobowych. W analogiczny sposób prezentowane są w przygotowywanym przez Radę Ministrów corocznie *Sprawozdaniu* dane dotyczące liczby zabiegów przerywania ciąży.

Ponadto chciałbym zapewnić, że działania Ministerstwa Zdrowia w opisanym powyżej zakresie mają charakter wyłącznie informacyjny. Dodatkowo chciałbym zaznaczyć, że w identycznym charakterze zgromadzone i uogólnione dane zostaną wykorzystane również w raportach z wykonania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach przeciwko Polsce.

z powołaniem
z upoważnienia
MINISTRA ZDROWIA
SEKRETARZ STANU
Sławomir Neumann
Sławomir Neumann